

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΠΡΟΣΟΨΕΣ

Δεν ξέρω πώς, σάν ήμωνα μικρό παιδί, έβρισα μεγάλη ομοιότητα μεταξύ τών προσώπων για διαφόρων προσώπων της πατρίδας μου... Μιά γυναικίτσα π. γ. προσώπια του παρόσταινε γορά, ήταν ή ίδια κ' άπαράλλαχτη με τη Βασιλική της Πάσχωνας, με τη μεγάλη μύτη της και τό σονβλερό σαγώνι της. Έτοιμη γ' υιά άποπάρη, σάν περνούσαμε από τό σπίτι της, για να μή της περάξουμε τά ποτιούζαλια...

— Πέσα, ζαλουμένα, από δα, πέτρες και μολύβια να γίνουν στή

στομάχι σας !...

Ήταν πάντοτε ζωή και ζωποισιασμένη ή θειά Πάσχωνα, πάντα θεμιμένη γ' έτοιμη για μάλλον, και μού έκανε εντύπωση, όταν την έβλεπα, ως προσώπια στους δρόμους, ντυμένη και στολισμένη Βλάχικα, να πίνη κρασί στις ταβέρνες και να χορεύει με τους άλλους μασκαράδες της πατρίδας. Ήταν ή μόνη περίπτωση ή Άποκρηάς, που έβλεπα τή φρονιά γ' ηροφία της Βροντολαγιάδας, ηηδητή, χαροπή κ' έδθνη, παρ όλη τή μεγαλοχολική τής μοσας τήν άναρησία, με τό μικρό τών χειλιών της στράβισμα.

Ήταν ή ίδια ή Βασιλική της Πάσχωνας.

Μέσα στους μασκαράδες που περνούσαν...

αί δυο τους να χορεύουν, τραγουδώντας:
**Βασίκο μ', τά κουμπούρια σου,
 με τί τάρχεις γιομάτα ;
 Βαρέα ν' π' άναθεμάτα !...**

Γιά τούτο, όταν τό βράδυ της τελευταίας Άποκρηάς, που έβγαζαν τις προσώπιδες, ή τοσαλωμένες πιά, τις έδεναν πίσω από τό σβέζο τους, ή μωσοεσοιμένες τις αποθέταν πουθενά, μού φαινότανε πως έβλεπα νεκρά πλέον προσώπια γνοστά και θλιβότανα ή καρδιά μου !

Έξωγράφειν άγιους και πλουσίους του χωριού...

χαράριζε άγιους και πλουσίους του χωριού.
 Ομάμια τί εντύπωση που μιάς έβαιναν, όταν μπήκαμε μιά φορά, στο φτωχικό δωμάτιό του, όπου δυό χοντρές βελόντες, σε μιά άκρη στρωμένης κατάρης, ήταν τό κρεβάτι του, μιά κασότα στη γωνία, όλος ό φορησιμός του, και δυό σακκούλια στον τοίχο κρεμασμένα, ή περιουσία του. Τί εντύπωση που μιάς έβαιναν, λένε, ή περιβλωπτες, ή πολύχρωμες και φανταστικές εικόνες τόνων μεγαλοεργών δεσποτιδών και στρατιωτικόν, άρχόντων του πάλαιό καιρού, και άγιών ποιγες ζωγραφίσαι.

Μέσα στη φτώχεια της γυνής του κάμαρης, όλες έκείνες ή άγιες εικόνες, τά προσώπια τά σεβαστά με τά μακρινά τά γένεια και τά μεγάλα στρουγγυλά τά πρόσωπα και τά βαθειά τά μάτια που μιάς κιντάναν ανώστρά, μιάς άφηναν σάν όπισθια, σάν κάποια θεατρική εμφάνισι στο γυμνό κελιά ενός καλού και αγαθού άνθρώπου...

Γιά τούτο, με έτυπτε πάντα ή συνείδησις, όταν με άλλα παιδιά μιά μέρα, μπήκαμε μέσα στο κελιά του Κολλέτσου από τό παράθυρο, ήραμε τις μογιές και τά πενήλα και παρωμορφόσαμε, χωρίς ν' άγγίξουμε διόλου τους άγιους, τις άλλες προσωπογραφίες, που είχε κίσει ό φτωχός, για να βγάλή τό ψυμί του...

Ομάμια πώς στη ζωογραφιά κάποιας νεκράς βάλαμε μοντάκια μακροτά, σάν να ήταν ύλαρχος, και πως στη στρουγγυλή και γυαλιστή σάν γλυκοπατάτα μορφή ενός έμφοδου της πατρίδας, μού φορέσαμε γένεια και καλυματά, και πως σ' αστυνόμου την εικόνα προσέθεσαμε μιά αλόγουρα !...

Ή βεβήλωσι αυτή στενοχώρισε πολύ τών ζωομοιήν τών Κολλέτσου, κ' από τότε σιωπηλός, όχηρός και δσθθεις, καθότανε ζωμιά φορά στον καφερέ, και παρωμοιότανε για τό κακό που τού κάναμε.

— Έλα, ζω-Νικολάκη, τού έλεγε παρηγορώντας τον εφρονικά ό κιαφερές, και δεν εινε τίποτα !... Άποκρηές έχουμε τώρα και... μασκαρεντρίναμε κ' ή ζωογραφίες σου !

—Μά δεν εινε έτοι !... Προσβάλλανε και τους πελάτες μου !...

—Μά τί προσβάλλανε και προσβάλλανε, ζω-Νικολάκη μου ; Γιατί κάθεσαι και σκάς ;... Μήπως έπειδή έβαλαν σ'αρά του αστυνόμου έφινε... ουιάρι !... Αυτός ήτανε από καρό !

Οί ένοχοι του έργληματος δεν άνακαλιετρίνανε, από όμως δεν έβαινε να μιάς κίνην να ντυεώτασε όταν βρέσανε τών ζωομοιήν τών Κολλέτσου να κάθετανε, στους δρόμους, λιθανόμιασε τότε ένα μεγάλο βάρος στην καρδιά !...

—Άχ, να μωροθύσαμε να διορθώσαμε τό λάθος μας !... Και γι' αυτό, όταν μιά μέρα άκούσαμε την καμιάνα να σημαίνει νεκροτά και μάθαμε πως πέθανε ό Κολλέτσος, ή καρδιά μας σφίχτηκε και μιά λίπη, που την ασθάνομαι άζομα και σήμερα, κατέλιψε κ' έτρινξε τήν ψυχή μας...

Και τού αστυνόμου τού βάλαμε μιά αλόγουρα...

Και νά τους τώρα, ολοζώντανος μπροστά μου, έπειτα από έναδυό χρόνια, σε μιά προσώπια ό Κολλέτσος !... Με τό πρσιονομένο τό καπέλό του, τό φτωχό και ξεχειλιμένο του σακκάκι, τά πλατιά τά παντελιόνα του και τά γάσωντα στίβωλα του...
 Άλλά έκείνο που καταληκτικώς τού έμοιαζε ήταν ή προσώπια. Ό ίδιος, όποις είπαμε, με τή μύτη τήν κωστή και λίγο στραβή, με τά μοντάκια κρεμασμένα και με μιά λίπη και μιά πίκρα ζαλωμένη στη φροσιονομία του !...

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

Κάποτε ένας ποντικός κίνησε απ' την έξοχη και πήγε στην πολιτεία, γιατί είχε άκοιτες πολλά γι' αυτή. Έκει μέσα βρήκε έναν άλλον ποντικό καλοθερμένο κι' έπιασε φιλία μαζί του.

—Πώς τὰ περνάς εκεί έξω πού βρισκόσαι; ρώτησε ο δεύτερος ποντικός τὸν πρώτο.

—Πώς νὰ τὰ περάσω; ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος. Ἡ τροφή μου εἶναι πότε λίγες ἐλιές, πότε κάμποσες ρίζες, πότε κανένα κομμάτι ψωμί πού πετοῦν οἱ ἀνθρώποι.

—Πάμε τώρα νὰ ἰδῆς πὼς τὰ περνᾶω κι' ἐγώ, εἶπε ὁ καλοθερμένως ποντικός στό φίλο του.

Καί τὸν πήρε καί τὸν ἔφερε σ' ἓνα μπαζάικο, ὅπου τοῦ ἔδωσε κι' ἔφαγε αὐτί, βούτυρο, χοιρινέρι κι' ἄλλα πολλά.

—Τώρα πού γνωριστήκαμε, τοῦ εἶπε σὺν ἀπόφασε, νάρχωσαι ἐδῶ ὅποτε θέλεις καί θὰ καλοπερνᾶς.

Ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ ἀποφασίστηκαν κι' ὁ ποντικός τῆς ἔξοχῆς γύρισε στήν τριτὰ του, ὅταν ὅμως, ἄστερ' ἀπὸ λίγες μέρες ξαναπαίχθηκε καί ξαναπῆγε στό μπαζάικο, βρήκε τὸ φίλο του πιασμένο στό δόκιμο μὲ τὸ κεφάλι σταμμένο.

—Κάλλο ἔληξ, καὶ ρίζες μὲ τὸ κεφάλι γερό, εἶπε τότε ὁ ποντικός τῆς ἔξοχῆς, πῶρα τρεῖ καί βούτυρο μὲ τὸ κεφάλι σταμμένο.

Κι' ἀπὸ τότε δὲν ξαναπαίχθηκε ποτέ του στήν πολιτεία.

Ο ΓΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΝΤΙΚΙΑ

Μιά φορά ἦταν ἓνας γάτος πού κενηγοῖσε ἄγρια τὰ ποντικά του σπιτιοῦ του καί τὰ εἶχε ἀπανοίσει. Ὅσα γλιτώσανε ἀπ' τὰ νύχια του κινήθηκαν στὰ κατάβητα τῆς φοιλής των καί δὲν ἔβγαναν ἔξω καθόλου.

Σὺν πέρασαν κάμποσες ἡμέρες καί δὲν εἴφαισε πειὰ ποντικά γιὰ νὰ γῆν ὁ γάτος, ἀποφάσισε νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ σπίτι κάμποσον καιρὸ κι' ἔφυγε.

Ὅταν ξαναγύρισε βρήκε κατὶ μικρὰ ποντικάκια πού ἔβγαν ἔσθαφρυνεῖ, ἔβγαν βγεῖ ἔξω ἀπ' τῆ φοιλή τους κι' ἔβγαν στήσει χορὸ. Τότε ὁ γάτος τᾶκωσε ἓνα ἀπ' αὐτὰ καί τοῦ εἶπε:

—Τρέξε γρήγορα στὴ φοιλή σου νὰ πῆς καί στοὺς ἄλλους ποντικούς πὼς ἐγὼ πῆγα στοὺς Ἄγιους Τόπους, γίνεκα Χατζῆς καί δὲν μπαίνο πειὰ στὰ αἵματα. Ἀπὸ δῶ καί πέρα νὰ βγαίνετε ἄφοβα ἀπ' τὴν τριτὰ σας, νὰ τρώτε ὅτι θέλετε καί νὰ μὴν ἔχετε καθόλου φόβο ἀπὸ μένα.

Τὸ ποντικάκι ἔτρεξε νὰ πῆ τὴν παραγγελία σ' ἄλλα ποντικά, κι' αὐτὰ χάριζαν πειὰ κι' ἀποφάσισαν νὰ βγοῦν ἔξω. Τότε ὅμως πετάχτηκε ἓνας γεροπόντικας καί τὰ σταμάτησε λέγοντας:

—Γιὰ σταθεῖτε, βρε, νὰ κιντᾶσω ἐγὼ ἀπὸ τὴν τριτὰ καί θὰ σᾶς πῶ ἂν εἶνε ἀληθινὴ ἡ παραγγελία πού ἔστειλε ὁ γάτος.

Μόλις ὅμως πρόβαλε τὸ κεφάλι του, εἶδε τὸ γάτο νὰ κιντᾶχῆ κατὶ τὴν τριτὰ μ' ἀγριεμένη μάτια καί ν' ἀνεβοκατεβᾶχῆ τὰ μουστάκια του.

Τότε ὁ γεροπόντικας ξαναπῆκε μέσα καί εἶπε στοὺς ποντικούς:

—Τρεπώστε πὸ βαθύτερα, κακόμοιροι, γιατί ὁ γάτος καί Χατζῆς νάγινε, τὰ παλῆά του δὲν τ' ἀφίνει...

σανε τὰ χέρια μου!... Καί τὸν παρακολούθησα μὲ καρδιοχτύπι, πονώντας γιὰ κάθε λεμονιά πού ἔτρωγε!... Ἔξαφνα, ἓνα λεμονοκόμματο τοῦ χτύπησε καί τοῦ ἔκοψε τὴ μύτη κι' ἓνα ἄλλο του πήρε τὸ καπέλλο καί τοῦ ἔρριξε ὀλόκληρη τὴν προσοπίδα καταγῆς!

Ὁ μασκαρᾶς ἐγύρισε μὲ τὸ μπατοῦνι δῆθεν νὰ κινήσῃ τὰ παιδιά...

Στὸ ποδοβολῆτό καί τὴν ἀναπομπιτοῦλα, ἡ προσοπίδα ἐπατήθηκε κι' ἔγινε πλάσα στό χῶμα. Μοῦ φάνηκε τότε πὼς παρεγέθηκα καί σὲ δεύτερο θάνατο τοῦ φτωχοῦ Κολλέτσου, σὲ θάνατο καί ἀποσύνθεσι συγγρῶν...

Καί κιντᾶσε τὰ λείψανα τῆς μάσκας καί προσπαθοῦσα νὰ διακρίνω τὸν ἀνθρώπου τὰ χαρακτηριστικά. Ἀλλὰ ἡ μύτη εἶχε γίνε λιττα, τὸ στόμα εἶχε ἀνοιξέ, τὰ μουστάκια οὔτε κἂν φανόντουσαν, καί μόνον δύο βαθειές ρυτίδες τοῦ προσώπου, σὺν κούμα πίκρας καί παραπόνου, τὰ ἴδια κι' ἀπαράλλαχτα, κατέβγαν στό στόμα του, πού δὲν ἐγέλασε ποτέ του!...

Καί γύρισα στό αἶτι, μ' ἓνα νέο θάνατο στήν ψυχῆ!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΓΛΥΚΕΙΑ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΜΟΥ ΠΑΤΡΙΔΑ...

[Τοῦ ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ]

Τὸ πλοῖο μας δάριεμένο πετὰ
κι' ἀγριεμένη ἡ θάλασσα στό δάδια του μεριάζει,
καθῆνας μας στήν πλώρη σταματᾶ,
κι' ἐκεῖ πού σμίγει ὁ οὐρανὸς κι' ἡ θάλασσα κιντᾶζει.

Ἄχ, τόσα χρόνια τώρα δὲν σὲ εἶδα,
μὰ νά! σὲ λίγο πάλι θὰ φανῆς.

Ὅπως ἐγώ, σ' ἀγάπησε κανεῖς,
γλυκεῖα ἀγαπημένη μου πατρίδα;

Πόση χαρὰ θὰ νοιώσω στήν χαρδιά,
σὺν θὰ πατήσω τ' ἄγιο κι' ἀγάπητό σου χῶμα.

Ἐκεῖ ὅπου χαροφίμενα παιδιὰ
ἐξοῦσασα, πρὶν τὴ ζωὴ γνωρίσωσαι ἀκόμα!

Ἐκεῖ πού ὑστερῆν τῆς πεῖ ἑλπίδα
ἡ μάνα μου ἡ γρηά μὲ περιμένει...

Στιγμὴ γλυκεῖα, στιγμὴ εὐτυχισμένη,
γλυκεῖα ἀγαπημένη μου πατρίδα!

Κιττάς' ἐκεῖ στὰ βᾶθη ξεπροβάλλει
καί πάλι ξαναγίνεται στήν πλῆρη τὴ θοῆ!

Ἐκεῖνο τ' ἀνθισμένο ἀκρογιάλι
πού ἀγκαλιάζει ὁ οὐρανὸς κι' ἡ θάλασσα φιλεῖ.

Μικρὴ γαλοζοπράσινη λουρίδα
πού κινεῖται στὴ θάλασσα ἡ μωή,

ἄχ! σὲ γνωρίζω τώρα, εἶσαι σὲ
γλυκεῖα ἀγαπημένη μου πατρίδα!

Τόσον καιρὸ πού ἔζησα μακριὰ,
τόσον καιρὸ πού πέρασα μονάχος μου στὰ ξένα,

κάθε στιγμὴ ὁ νοῦς μου κι' ἡ καρδιά
ἀπὸ τὴν ἔρημια μου πετοῦσανε σὲ σένα!

Βαθειὰ, βαθειὰ ἔβρυθα μὰ ἐλπίδα
μὰ μοναχὴ περμένα χαρὰ,

νὰ σὲ ἴδω ἀκόμα μὰ φορά,
γλυκεῖα ἀγαπημένη μου πατρίδα!

Καί τώρα πού τὸ χῶμα σου πατῶ
καί ἡ καρδιά μου χαίρεται τέτοια γλυκεῖα ἀλη-

θεια,
ἄχ! μοναχὰ μὰ χάρι σου ζητῶ

καί μὰ εἰχὴ μου ἔλεπτα βαθειὰ μὲς ἀπ' τὰ
(στήθια.

Ἐδῶ πού τὴν ἡμέρα πρωτοεῖδα,
πού τόση εὐτυχία σοῦ χροστῶ,

ἔδῶ στὰ χῶματά σου νὰ θαρτῶ,
γλυκεῖα ἀγαπημένη μου πατρίδα!

Μεταφρ. Γ. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΩΜΟΡΦΙΑ

[Τοῦ ΣΤΕΚΕΤΤΙ]

Τὸ ρόδο μὲ τὰ κάλλη του ἦταν ἐρωτημένο
καί μὲς στὰ ξάστερα νερὰ τοῦ ρουαζιοῦ γεμμένο
ἐσηχοκιντᾶζότανε γεμάτο ἀπὸ χαρὰ.

Ἐᾶνον βορῆς ἐφύσησε κι' ἄπνοτα τὸ μαδιεῖ
μὲς στὰ νερὰ τοῦ ρουαζιοῦ τὰ φύλλα του σκορπᾶει
κι' ἐκεῖνο μοιρομυρίζοντας τὸ παίρνει καί περνᾶ.

Ἔτσι τὸ ἴδιο —ἀλλοῖμον— κι' ἡ ὀμορφιά μας γέρνει,
ἔρχεται ὁ χρόνος ὁ λαίμαργος καί τὴνε συνεπαίρνει,
ὡς πῆρε τὸ τριαντάφυλλο ἡ λίσσα τοῦ βορῆ.

Μεταφρ. Σ. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

[Τοῦ ΕΝΤ'ΚΑΡ ΑΛΛΑΝ ΠΟΕ]

Σ' εἶδα, νεφούλα ὀμορφη, ροδοσκονισμένη,
μ' ἓνα βαθὺ κοκκίνισμα σ' ἀφράτα μάγουλά σου,
ἂν κι' ἡ εὐτυχία γύρω σου ἦτανε σκορπισμένη
κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔρωτας φινάτανε μπερσά σου.

Καί ἡ ματιὰ πού μοῦροῖξες δὲν ἔξερω τί σημαίνει,
ἀλλ' ἔχωσε στὰ στήθη μου μὴ νεκρὴν σιγῆ.
Τὰ ἔχωσες τὰ πρῶτα μας, γλυκεῖα μου χαῖδε-
(μένη,

πού τόσο σὲ ἀγάπησα μὲ νόνο καί στοργή.

Τῆς παρθενιάς σου ἦτανε τὸ ροδοφλόγιμα σου,
ἐθνήμισι τῆς ὑστερῆν πού θὰ περνούσες πεῖ.

Μὰ γὼ θιμάμουν, ἄκαρδη, τὴν τόσην ἀπνοῖα σου
κι' ἀγριὸς βόνος ἔτρωγε τὴ δόλια μου καρδιά.

Ο ΔΙΑΓΟΝΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Ὁ διαγωνισμὸς τῶν φωτογραφιῶν τῶν εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ἐξεχόντων Ἑλλήνων ἔληξε. Ἡ ἐξέλεξις τῶν λύσεων θὰ γίνῃ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, ἅπασε τῶν ἀρχισι καὶ ἡ ἐπαναδημοσίευσίς τῶν φωτογραφιῶν, μὲ τὸ ὄνομα ἐκάστου κάτωθι αὐτῶν.